

## **Hromadná pripomienka k materiálu „Návrh orientácie, zásad a priorit vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027“**

Zelená koalícia (Podunajská 24, 821 06 Bratislava) a Združenie Slatinka (A. Sládkoviča 2, 960 01 Zvolen) podávajú týmto pripomienky k materiálu „Návrh orientácie, zásad a priorit vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027“ (materiál č. 8530/2014-6.2), ktorý bol na medzirezortné pripomienkové konanie predložený Ministerstvo životného prostredia SR dňa 01. 12. 2014.

Hromadná pripomienka bola zverejnená na portáli právnych predpisov tu:

<https://lt.justice.gov.sk/Public/MassReviewSupportByUser.aspx?instEID=-1&matEID=7855&mrEID=404827>

### **I. Žiadame návrh materiálu stiahnuť z medzirezortného pripomienkového konania, prepracovať a opätovne predložiť na pripomienkovanie v primeranej (nie skrátenej) lehote.**

#### **Pripomienka je zásadná.**

Odôvodnenie: Materiál „Návrh orientácie, zásad a priorit vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027“ (ďalej len návrh orientácie) bol zverejnený na portáli právnych predpisov v pondelok 1. 12. 2014 s tým, že lehota na pripomienkovanie bola stanovená do 5. 12. 2014. Keďže Návrh orientácie bol spracovaný bez účasti verejnosti, táto má na jeho naštudovanie a vyjadrenie sa k nemu necelých 5 dní!

Je nesprávne, odborne neobhájiteľné a nespravodlivé, aby sa materiál takéhoto zásadného významu pre ďalšie smerovanie vodnej politiky na Slovensku prijímal v skrátenom legislatívnom konaní. Tento postup výrazne obmedzuje možnosť verejnosti vyjadriť sa k aktuálnemu smerovaniu vodnej politiky na Slovensku, ktoré potrebuje zásadnú reformu.

Máme za to, že neexistuje žiaden obhájiteľný dôvod na to, aby takýto materiál bol schvaľovaný v takejto časovej tiesni, bez účinnej účasti verejnosti na jeho príprave a pripomienkovaní. Slovenská republika je viazaná Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES ustanovujúcou rámec pôsobnosti spoločenstva v oblasti vodnej politiky (ďalej len Rámcová smernica o vode alebo RSV), ktorá ukladá povinnosť spracovať konkrétne dokumenty ohľadom smerovania vodnej politiky SR - a tými sú Vodný plán SR a Plány manažmentu číastkových povodí. To, že v praxi Ministerstvo životného prostredia SR tieto dokumenty využíva iba minimálne, je iný problém, ktorý nevyrieši schválenie ďalšieho dokumentu.

Dôvod uvedený predkladateľom, že ide o „podkladový materiál pre Vodný plán, ktorý bude vystavený na webovej stránke MŽP SR najneskôr 22. 12. 2014“ je účelovou dezinformáciou, pretože spracovanie návrhu plánov manažmentu povodí a návrhu plánov manažmentu povodňových rizík je vo finále a na zverejnenie dokumentov zostávajú dva týždne a kúsok. To znamená, že predkladaný materiál „Návrh orientácie“ nemôže ovplyvniť ich tvorbu! Nie je možné akceptovať stav, aby Vláda SR uložila v polovici decembra 2014 ministrom životného prostredia, aby pri príprave koncepčných a plánovacích dokumentov v oblasti vodnej politiky vychádzalo jeho ministerstvo z Návrhu orientácie – v tomto čase totiž už prebieha finalizácia týchto dokumentov a tieto musia byť v zmysle RSV zverejnené o niekoľko dní – NAJNESKÔR 22. 12. 2014!

Poznamenávame, že návrhy uvedených plánovacích dokumentov sa musia spracúvať postupom podľa Smernice o vode a sú určené pre verejnosť - preto aj „Návrh orientácie“ (ak teda skutočne je podkladovým materiálom pre vodný plán SR) mal byť spracovaný a na pripomienkovanie predložený v dostatočnom časovom predstihu tak, aby sa verejnosť mohla s ním oboznámiť, vyjadriť sa k nemu a účinne sa tak zapojiť do rozhodovania v tejto veci tak, ako to predpokladá čl. 14 RSV. Máme za to, že ak dokázalo ministerstvo plánovacie a koncepčné materiály spracúvať celé mesiace bez „Návrhu orientácie“, môže tak robiť ďalej, najmä ak spracovanie takéhoto materiálu nie je vyžadované žiadnym právnym predpisom či smernicou EÚ. Je teda dosť času na prepracovanie materiálu s účasťou verejnosti tak, aby (ak na tom MŽP SR trvá) mohol byť schválený neskôr.

Rovnako upozorňujeme, že keďže dokument má platiť po roku 2015, teda ani z tohto dôvodu neexistuje časová tieseň zdôvodňujúca skrátenie lehoty na pripomienkovanie. V súčasnosti platí „Konceptcia vodohospodárskej politiky SR do roku 2015“, ktorú nikto nezrušil.

## II. Pripomienka k materiálu ako celku z hľadiska zamerania vodnej politiky

**Žiadame materiál prepracovať tak, aby bol plne v súlade s európskou vodnou politikou.**

### **Pripomienka je zásadná.**

Odôvodnenie: Materiál je nekonzistentný a nie je plne zosúladený s európskou vodnou politikou, ktorú sa Slovenská republika zaviazala pri vstupe do EÚ presadzovať na národnej úrovni. Na jednej strane sa materiál opakovane odvoláva na platné právne predpisy a ciele európskej vodnej politiky, avšak na druhej strane je evidentné, že aj naďalej je presadzovaná „stará vodohospodárska politika“ založená na preferovaní využívania vodných zdrojov nad ich ochranou.

Materiál preto odporúčame zásadne prepracovať. V tejto súvislosti odporúčame zmeniť zaužívaný termín „vodohospodárska politika“ a nahradiť ho pojmom „vodná politika“ v súlade s Rámcovou smernicou o vode (water policy).

## III. Pripomienka k prepojeniu na iné strategické dokumenty

**Žiadame do materiálu doplniť informáciu o plnení uznesenia vlády č. 46/2004 a vysvetliť existenciu dvoch rozdielnych strategických dokumentov pre implementáciu Rámcovej smernice o vode.**

### **Pripomienka je zásadná.**

Odôvodnenie: V súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ vláda schválila uznesením vlády SR č. 46/2004. dokument „*Stratégia pre implementáciu Rámcovej smernice o vode v SR*“, cieľom ktorého bolo navrhnúť optimálny postup pre úplnú implementáciu RSV v podmienkach Slovenska. Žiadame do materiálu doplniť informáciu o plnení citovaného uznesenia vlády a vysvetliť existenciu dvoch rozdielnych strategických dokumentov pre implementáciu Rámcovej smernice o vode.

## IV. Pripomienka k uplatňovaniu strategických dokumentov z úrovne EK a Medzinárodnej komisie pre ochranu Dunaja

**Žiadame do materiálu doplniť informáciu o procese implementácie Rámcovej smernice o vode na úrovni EÚ a doplniť do kapitoly 3. a 4. účinné opatrenia na dosiahnutie súladu národného postupu implementácie s postupmi, ktoré sú uvedené v prijatých strategických a metodických dokumentoch na úrovni EÚ a Dunajského regiónu.**

**Do materiálu žiadame doplniť informácie o súvisiacich strategických dokumentoch, osobitne o smernici EÚ o biotopoch a o Stratégii na ochranu vodných zdrojov Európy.**

**Žiadame prepracovanie kapitoly 3 a 4 v zmysle týchto dokumentov.**

### **Pripomienka je zásadná.**

Odôvodnenie: Na str. 4 materiálu (kapitola 1 Východiská a súčasné podmienky vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky) sa deklaruje, že vodná politika SR sa orientuje na zabezpečenie všestrannej ochrany vôd vrátane vodných ekosystémov, a to v úzkej súčinnosti s ostatnými členskými štátmi EÚ v rámci spoločnej stratégie pre implementáciu Rámcovej smernice o vode. V materiáli však chýbajú podrobnejšie informácie o koordinácii procesu implementácie na európskej a regionálnej úrovni, ale najmä absentuje politická vôľa postupovať pri presadzovaní európskej vodnej politiky podľa strategických a metodických dokumentov, ktoré sa od roku 2001 vypracovávajú spoločne s ostatnými členskými štátmi EÚ a sú schvaľované vodnými riaditeľmi (vrátane Slovenska). Žiadame do materiálu doplniť informáciu o tomto procese prebiehajúcom na úrovni EÚ,

ale najmä garantovať súlad národného postupu s postupmi, ktoré sú uvedené v prijatých strategických a metodických dokumentoch.

#### V. Pripomienka k environmentálnym cieľom

**Žiadame materiál prepracovať a doplniť ho o súbor záväzných environmentálnych cieľov v súlade s Rámcovou smernicou o vodách.**

**Pripomienka je zásadná.**

Odôvodnenie: V materiáli je súbor záväzných environmentálne cieľov, ktoré tvoria základ vodnej politiky, redukovaný len na „*dosiahnutie dobrého stavu vôd*“. Chýbajú ďalšie ciele, ako zabránenie zhoršovania stavu vôd, znižovanie znečisťovania prioritnými látkami, zvrátenie vzostupného trendu koncentrácie znečisťujúcej látky v podzemnej vode (§ 5 vodného zákona). Úplne absentujú environmentálne ciele stanovené v Rámcovej smernici o vode pre chránené oblasti. Žiadame ich doplniť do materiálu ako východiskový podklad pre definovanie priorít vodnej politiky, rovnako doplniť kapitolu 4.

#### VI. Pripomienka k princípom vodnej politiky

**Žiadame materiál prepracovať v zmysle skutočnosti, neuvádzať nepravdivé resp. skresľujúce informácie.**

**Pripomienka je zásadná.**

Odôvodnenie: Na str. 3 materiálu pod bodom III. je uvedený základný princíp vodnej politiky prevzatý z Rámcovej smernice o vode v znení: „*Voda nie je komerčný výrobok ako iné výrobky, ale skôr dedičstvo, ktoré treba chrániť, brániť a nakladať s ním ako takým*“. Verejnosť dlhodobo presadzuje zakotvenie tohto princípu do vodného zákona. Táto požiadavka však bola pri schvaľovaní novely vodného zákona odmietnutá. Preto je evidentné, že uvedený princíp u nás nebude uplatňovaný. Rovnako informácie o tom, že hydromorfologické zmeny - narušenie priečnej spojitosti pri realizácii stavieb na využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov nastali väčšinou pred rokom 2000 nie sú pravdivé – dôkazom je min. realizácia mnohých MVE a to na základe dokumentu „*Koncepcia využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030*“ schváleného dávno po vstupe SR do EÚ a teda platnosti RSV! Žiadame, aby v strategickom dokumente neboli uvádzané nepravdivé a zavádzajúce skutočnosti, ktoré znižujú hodnovernosť predkladaného dokumentu.

#### VII. Pripomienka k využiteľným množstvám podzemných vôd

**Na str. 5 materiálu žiadame prepracovať časť o využiteľných množstvách podzemnej vody tak, aby bola v súlade s Rámcovou smernicou o vode.**

**Pripomienka je zásadná.**

Odôvodnenie: Na str. 5 materiálu sú uvedené údaje o využiteľných množstvách podzemnej vody. Zdôrazňujeme, že Rámcová smernica o vode vyžaduje vyčíslenie využiteľných zdrojov podzemnej vody (obnoviteľné zdroje), ktoré sú základom pre hodnotenie kvantitatívneho stavu podzemnej vody. Ide o zásadný rozpor s požiadavkami Rámcovej smernice o vode

#### VIII. Pripomienka k hodnoteniu stavu vôd

**Do materiálu žiadame doplniť buď aktuálne informácie o stave povrchových vôd a podzemných vôd alebo doplniť informácie resp. aj zdôvodnenie nedostatočného plnenia požiadaviek vyplývajúcich z Rámcovej smernice o vode týkajúce sa aktualizácií stavu vôd do r. 2013. Do materiálu žiadame doplniť opatrenia na odstránenie nedostatkov v plnení týchto požiadaviek.**

### **Pripomienka je zásadná.**

Odôvodnenie: Materiál sa na str. 7 (kapitola 1 Východiská a súčasné podmienky vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky – Stav povrchových vôd a podzemných vôd) odvoláva na hodnotenie stavu vôd z rokov 2007 - 2008. Rámcová smernica o vode však vyžaduje vykonať aktualizáciu stavu vôd do 22. decembra 2013 – buď teda nie sú dané informácie k dispozícii (a teda Slovensko túto požiadavku RSV neplní) alebo sú v materiáli neaktuálne informácie. V tejto súvislosti žiadame uviesť do materiálu prehľad neplnenia resp. nedostatočného plnenia požiadaviek Rámцovej smernice o vode a príčin skľzu v plnení požiadaviek smernice. Ďalej je nevyhnutné, aby opatrenia na odstránenie nedostatkov boli premietnuté do priorít vodnej politiky.

### IX. Pripomienka k zásadám vodnej politiky (hydromorfologické vplyvy)

**Do materiálu žiadame doplniť informácie o dokumente „Konceptia využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030“. Do priorít vodnej politiky zakomponovať opatrenia na zastavenie terajšieho povoľovania a budovania stavieb v rozpore s čl. 4. 7. Rámцovej smernice o vode.**

### **Pripomienka je zásadná.**

Odôvodnenie: Zásada uvedená na str. 17 materiálu (kapitola 3 Zásady a priority vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027 a rámcové postupy pri dosahovaní cieľov) pod bodom 7 týkajúca sa zhoršovania stavu vôd v dôsledku nových projektov spôsobujúcich hydromorfologické zmeny je správna a plne v súlade s Rámцovou smernicou o vode. Nie je však v súlade s reálnou vodnou politikou, ktorá aj v súčasnosti presadzuje výstavbu malých vodných elektrární (MVE), a to napriek tomu, že ide o zjavné porušovanie článku 4.7 Rámцovej smernice o vode. Zdôrazňujeme, že pre Slovensko je citovaný článok záväzný už od vstupu Slovenska do EÚ, a to bez ohľadu na skutočnosť, že nebol transponovaný do vodného zákona. Žiadame do materiálu doplniť zásadné informácie o dokumente „Konceptia využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030“ a prijať okamžité opatrenia na zastavenie prebiehajúcich povoľovacích konaní. Túto úlohu je nevyhnutné zakomponovať do priorít vodnej politiky.

### X. Pripomienka k zásadám vodnej politiky (otvorená vodná politika)

**Žiadame materiál doplniť o konkrétne nástroje zabezpečenia otvorenej vodnej politiky na Slovensku smerom k verejnosti.**

### **Pripomienka je zásadná.**

Odôvodnenie: Zásada uvedená na str. 17 materiálu (kapitola 3 Zásady a priority vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027 a rámcové postupy pri dosahovaní cieľov) pod bodom 11 – otvorená politika v oblasti vodného hospodárstva, je správna, avšak nie je v súlade s uplatňovanou vodnou politikou. Poukazujeme najmä na odmietanie účasti verejnosti na príprave plánovacích dokumentov, čo je v rozpore s článkom 14 Rámцovej smernice o vode, netransparenosť plánovacích procesov a neposkytovanie požadovaných informácií. V tomto smere sa musí vodná politika zásadne zmeniť a účasť verejnosti na spravovaní vodných zdrojov musí byť zakomponovaná do priorít vodnej politiky.

Odborníci, samosprávy aj verejnosť celé mesiace čakajú na novelizáciu zákona o vodách, kde by mal byť konečne transponovaný čl. 4.7. Rámцovej smernice o vode. Odborníci z mimovládnych organizácií sa bez úspechu domáhajú informácií aj účasti na aktualizácii materiálu „Konceptia využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030“, na základe ktorého sa pripravujú, povoľujú aj realizujú stavby v rozpore s čl. 4. 7. RSV. Rovnako (bez akejkoľvek reakcie zo strany Ministerstva životného prostredia SR) sa domáhajú stretnutia ohľadom procesu II. plánovacieho cyklu RSV. Ministerstvo životného prostredia SR dokonca aj priamo vyjadrilo svoje presvedčenie, že sa stačí stretávať so štátnymi inštitúciami, ktoré sú zodpovedné za implementáciu RSV a verejnosť príde na rad až neskôr (list máme k dispozícii).

## XI. Pripomienka k prioritám vodnej politiky.

**Žiadame zo zoznamu opatrení vyradiť opatrenie „Vytvárať podmienky na zadržiavanie a akumuláciu vôd vo vodných nádržiach a riadené usmerňovanie odtokového režimu povrchových vôd.“**

**Pripomienka je zásadná.**

Odôvodnenie: V časti venovanej opatreniam na ochranu pred následkami povodní, sucha a nedostatku vody a adaptáciu na zmenu klímy (kapitola 3 Zásady a priority vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027 a rámcové postupy pri dosahovaní cieľov) je niekoľko opatrení, ktoré opisujú „opatrenia“ umožňujúce riadenie odtoku vody z krajiny. Tieto – ako je správne vo viacerých častiach naznačené - zahŕňajú širokú škálu opatrení, vrátane vodných nádrží (ak sa preukáže takáto potreba). V zmysle strategických materiálov EÚ, osobitne Stratégie na ochranu vodných zdrojov Európy je však potrebné preferovať zelené udržateľné opatrenia pred opatreniami sivej infraštruktúry, ktoré nezriedka spôsobujú väčšie negatívne environmentálne škody, ako sú ich pozitívne prínosy. Práve takéto formulácie sú pozostatkom starého vnímania vodnej politiky založenej na princípe „kontroly“ a nie udržateľného „manažmentu“ povodí.

## XII. Pripomienka k materiálu ako celku

**Žiadame posúdiť návrh „Návrh orientácie, zásad a priorít vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027“ ako strategický dokument z hľadiska vplyvov na životné prostredie.**

**Pripomienka je zásadná.**

Odôvodnenie: Pre rozhodnutie, či bude alebo nebude materiál posudzovaný z hľadiska vplyvov na životné prostredie však je relevantný zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v platnom znení. Ten v § 3 písm. c) definuje strategický dokument ako „*návrh politiky, rozvojovej koncepcie, plánu a programu vrátane strategických dokumentov, spolufinancovaných Európskou úniou, ako aj ich zmeny, ktoré sú predmetom prípravy a schvaľovania na štátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni alebo ktoré sú pripravované na schválenie prostredníctvom parlamentného alebo vládneho postupu a ktoré vyžadujú predpisy, ktoré by mohli mať vplyv na životné prostredie vrátane vplyvu na chránené územia chránené podľa osobitných predpisov okrem materiálov legislatívnej povahy.*“ V § 4 predmetného zákona sa opäť konštatuje, že predmetom posudzovania vplyvov strategických dokumentov je „*strategický dokument spolufinancovaný Európskou úniou, ktoré majú pravdepodobne významný vplyv na životné prostredie a zároveň vytvárajú rámec na schválenie niektorých z navrhovaných činností uvedených v prílohe 8*“.

Ako uvádza sám predkladateľ a ako je uvedené v návrhu uznesenia vlády, zásady a priority z materiálu „Návrh orientácie“ majú byť zohľadnené v pripravovaných sektorových (rezortných) koncepčných a plánovacích dokumentoch všetkých ministerstiev. Je teda nepochybné, že materiál vytvára rámec na realizáciu činností, ktoré musia byť posúdené z hľadiska vplyvov na životné prostredie, tieto činnosti by mali byť spolufinancované Európskou úniou, viaceré sa budú týkať chránených území atď. – teda ide jednoznačne o strategický dokument, ktorý by mal byť predmetom posúdenia vplyvov na životné prostredie. Podľa nášho názoru pri tom nehrá rolu, či sa materiál volá priamo Stratégia alebo Návrh orientácie alebo inak.